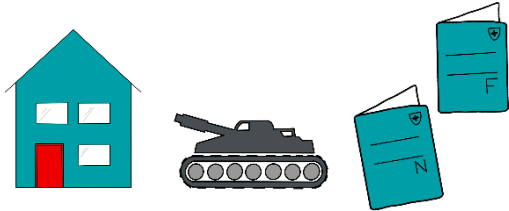
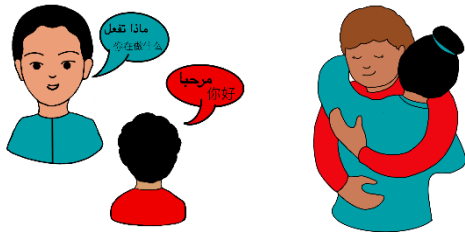

ንቆልዑ ብሙቐትን ምስትኽኻል ቅርጽን ምሕጋዝ

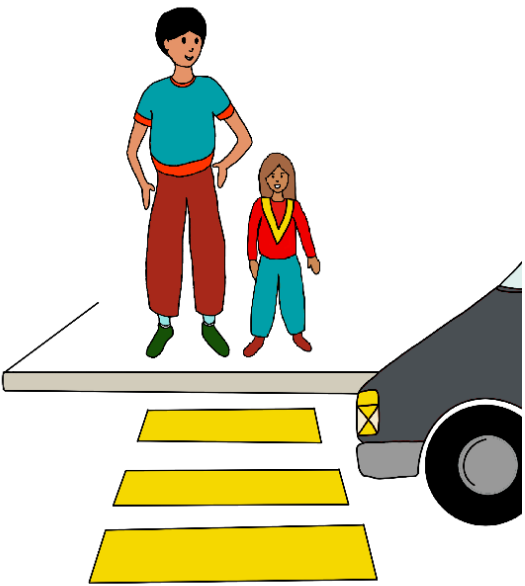

ኣብ ሂወት ከንጸልዎ ዘይንኽእል ብዙሕ ኣሎ፡ ከንመርጽ ኣይንኽእልን ከንውስን ኣይንኽእልን። ከም ኣብነት፡ ከንጸሉ ኣይንኽእልን ውግእ ክህሉ እንተድኣ ኮይኑ ኣብ ሓደ ሃገር። ሓደ ሓደ ግዜ ንሕና ከምይን ኣበይን ንነብር ከንውስን ኣይንኽእልን። ንገዛእ ርእስና ንሕና ኣየናይ ሰነዳት ከምንቐበል ንሕና ከንውስን ኣይንኽእልን።

ኮይኑ ግን ብተወሳኺ ንገዛእ ርእስና ንሕና ንብዙሓት ንኣሸቱ ነገራት ከንጸሉ ከንውስን ንኽእል። ከም ኣብነት፡ ከመይ ጌርካ ንደቅና ፍቕሪ ከነርእዮም ከንመርጽ ንኽእል ኢና። ኣብ ስድራና ከመይ ገርካ ንሓድሕና ንዛረብ ንውስን ኢና። ንደቅና ከመይ ገርና ድቃስ ይወስዶም ከንሕግዞም ንውስን ኢና።

እዞም ንኣሸቱ ነገራት ንደቅና ኣዝዮም ኣገደስቲ እዮም። ዋላ'ውን ብዙሕ ነገር ኣብ ሂወት ኣጸጋሚ እንተኾነ፡ ወለዲ ወትሩ ኣብ ምንታይ ይጸልዉን ንገዛእ ርእሶም ከውስኑን ከተኩሩ ኣገዳሲ እዩ።

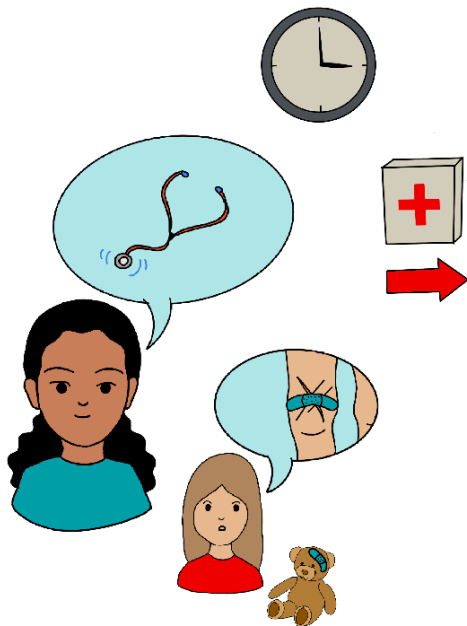

ነቶም ሕግታት ግለጹ

ቆሎው ሓበሬታን ሌላን ይደልዩ ስለዚ ከኣ መንገዶም ኣብ ከባቢ ዓለም ክረኽቡ ይኽእሉን ከምኡ ድማ ናይ መዓልታዊ ሂወቶም ክርድኡ ይኽእሉን። ቆልዑ ቁሩብ፡ ቀሊልን ተረዳእን ሕግታት ካብ ወለዶም ይደልዩ።

እቶም ወለዲ እቶም ሕግታት ነቶም ቆልዑ ይገልጹሎምን ከምኡ ድማ እቲ ሕጊ ንምንታይ ኣገዳሲ ሙኽኑ ይገልጹሎም። ዋላ'ውን እቶም ቆሎው ከጸንዑ ኣይድለዩ፡ እቶም ወለዲ ኣብ'ቲ ሕጊ ይጸንዑ። ኣብ ቤት ትምህርቲ'ውን ብተወሳኺ ቆልዑ ነዞም ሕግታት ክኸተልዎም ኣገዳሲ እዩ።

ንኣብነት፡ ኣብ ናይ መሳገሪ ኣጋር ደው ክብሉ ኣለዎም ከምኡ ድማ መኪና ትመጽእ እንተዳኣ ሃልዩ ክርእዩዎ ኣለዎም። ንምንታይ? እንተድኣ እቲ ቆልዓ ኣብ ጽርግያ ዝጓዓዝ ኮይኑ፡ በዚ ምኽንያቱ መኪና ነቲ ቆልዓ ክትጎድኦ ትኽእል እዩ። ወትሩ እቲ ቆልዓ መኪና ትመጽእ እንተዳኣ ኣልዩ ክርኢ ኣለዎ። እዚኣ ወትሩ ነዚ ሕጊ ክትስዕብ ኣለዎ።

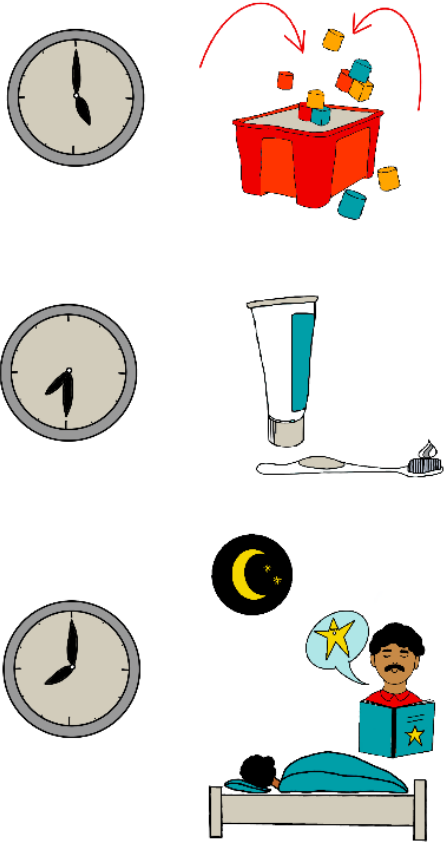

ንኩነታት ምድላው

ቆሎው ሓበሬታን ሌላን ይደልዩ ስለዚህ ከአ መንገድም አብ ከባቢ ዓለም ክረኽቡ ይኸእሉን ከምኡ ድማ ናይ መዓልታዊ ሂወቶም ክርድኡ ይኸእሉን።

ወለዲ ንውላዶም ን ሓድሽ ወይ ዘይምቸእ ኩነታት ከዳልውዎምን ከምኡ ድማ ኣብዞም ኩነታት እንታይ የጋጥም ክገልጽሎምን ይኸእሉ። እዚ ነቲ ፍርሂ ካብ'ቶም ቆሎው ይወስዶ።

ንኣብነት፡ ናብ ዶክተር ንኺይድ ኣሎና። ኣውቶቡስ ጌርና ናብ ዶክተር ንኺይድ። ንሕና ኣብ'ኡ ኣብ መጸበዩ ክፍሊ ክንጽብ ኢና። እቲ ዶክተር ኣበይ የሕመና ክሓተና እዩ። እቲ ዶክተር ኣብ ኣካላት ይርእይ። ንሱ ነቲ ኣካላት ጥዑይ ክኸውን ምእንቲ ዝሕግዞ ፍሉይ ነገራት ኣለዎ።

ምዕቃብ ልሙድ ነገራትን ባህልታትን

ቆሎው ሓበሬታን ሌላን ይደልዩ ስለዚ ከአ መንገድም አብ ከባቢ ዓለም ክረኽቡ ይኸእሉን ከምኡ ድማ ናይ መዓልታዊ ሂወቶም ክርድኡ ይኸእሉን።

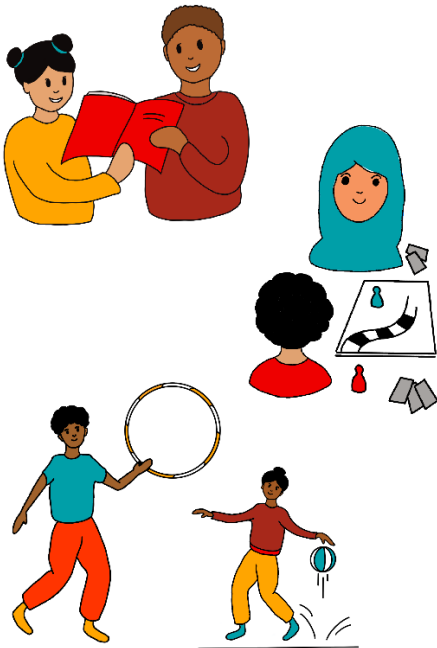
እንተደኣ ገለ ነገራት መዓልታዊ ኩሉ ግዜ ተመሳሳሊ ኮይኖም ነቲ ቆልዓ ይሕግዙ። ወለዲ ናብ ናቶም መዓልቲ ዝውቱር ነገራት ክሃንጹ ይኸእሉ። እዚ ማለት ከአ ንነገራት ብሓደ መንገድን ኣብ ሓደ ግዜን ምግባር እዩ።

ንኣብነት፡ ቅድሚ ጻራት ስንኹም መዓልታዊ ኣብ ሓደ ቦታ ብራሽ ምግባርን ዛንታ ምንጋርን። ኣብ ነፍሲ ወከፍ መዓልቲ ቅድሚ ምብላዕኩም ጸሎት ተዛረቡ። ኩሉ ግዜ ነቶም ባንቡላታት ድሕሪ ምጽዋት ኣጽርይዎም።

ምሃብ ፍቕሪ

ቆልዓ ፍቕርን ፍትወትን ካብ ወለዲ ይደሊ። ብዙሓት ዝተፈላለዩ መንገድታት ኣለው ወለዲ ንውላዶም ንሳቶም ከም ዘለውዎ ፍቱዋት ሙኽናም ከርእይዎም ዝኸእሉሉ።
 ኣብነታት፡ ነቲ ቆሎዓ ኣነ ይፈትወካ እዩ ዝብል ቃላት ጌርኩም ንገርዎ። ነቲ ቕለዓ ሕቆፍዎ። ነቲ ቆልዓ ኣመስግንዎ። ነቲ ቆልዓ ፍሽኽ በልዎ። ነቲ ቆልዓ ሕጉስ ግበርዎ።

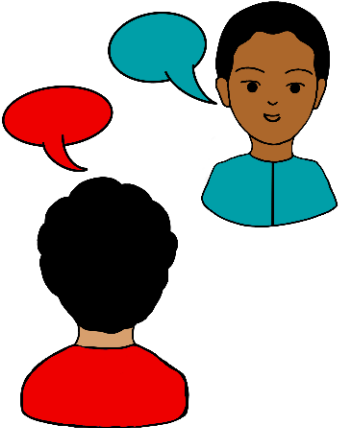

ብሓባር ምጽዋትን ምስሓቕን

ቆልዓ ፍቕርን ፍትወትን ካብ ወለዲ ይደሊ። ቆሎ- ምስ ስድራቤቶም ግዜ ከሕልፉ ጽቡቕ እዩ። ዋላውን ሂወት ኣሸጋሪት ትኹን ኣብ ገለ ግዜያት፡ ብሓባር ኮንካ ናይ ሰሓቕ ንጥፊታት ምግባር ግዜ ይደሊ። ኣብነታት፡ ናይ ስእሊ መጻሕፍቲ ብሓባር ርኣዩ። ናይ ካርድ ጸወታ ተጻወቱ። መዝሙር ዘሙሩ። ንክብሰኹም ጽውጽዎይ ንገርዎ። ገለ ነገር ቅረጹ። ንሓድሕድኩም ገለ ነገር ስኣሉ። ስፖርት ብሓባር ግበሩ።

ነንሕድሕድኩም ተዘራረቡ

እቲ ቆልዓ ብዙሕ ስሚዒታት፡ ሓሳባትን ርእይቶታትን ኣለዎ። እቲ ቆሎዓ ብዛዕቡኡ ከዛረብ ጽቡቕ እዩ። እቶም ወለዲ ብዛዕባ ዝኾነ ነገር ነቲ ቆልዓ ዘገድሶ ከዛረቡ ይኸእሉ። ንሰኹም ንውላድኩም ንናቶም ርእይቶን ሓሳባትን ከትሓትዎም ትኸእሉ። እንተድኣ ወለዲ ኣብ'ቲ ቆልዓ ዝርእይዎ ስሚዒታት ሰምዮም እዚ ብተወሳኺ ነቲ ቆልዓ ይሕግዞ ("ኣነ ጉሂኻ/ሓሪቕኻ/ተሓጹስካ ኣርእየካ ኣለኹ")

አብ'ቲ ስድራቤት ባህልታት ኮስኩሱ

ነፍሲ ወከፍ ስድራቤት ናታ ባህልታትን ልምድታትን አሎዎ። እንተድኣ እቲ ናይ ስድራ ባህሊታት አብ ዝኾነ ቦታ ከምዘለዎ ጸኒሑን ከምኡ ድማ እቶም ወለዲ ናብ ደቆም እንተድኣ የሕሊፎሞም ነቲ ቆልዓ ጽቡቕ እዩ።
 አብነታት፡ ልምድታት ናይ ቅድሚያ ምብላዕ፡ ምኽሻን ፍሉይ መግቢ፡ ምጽንባል ዕለተ-ልደታት፡ አብ ፍሉይ መዓልታት ምሕጻስ፡ ጸሎታት።

ኣድናቕት ኣርእዩ

ቆልዑ ን ወለዶም ከኹርዕዎም ይደልዩ። ን ወለዶም ንምሕጻስ ከብሉ ብዙሕ ይጓዛዙ። ኮይኑ ግን፡ ሓደ ሓደ ግዜ ቆልዑ ንነገራት ብጌጋ ይሕዝዎም፡ ገለ ነገር ይሰበር ወይ ይደኹምን ስሚዒታውያን ይኾኑን። ስለዚ ወለዲ ብዙሕ ትዕግስቲ የድልዮም። ቆሎ- ምስ ሓገዙ የመስግነካ ምባል ንቆሎኡ ሓጋዚ እዩ። ወይ እቶም ወለዲ ሃዲኦም ስቕ ከብሉ (አብ ከንዲ ምግናሕ)፡ እዚ ከኣ እቲ ቆልዓ ዝኾነ ጌጋ ነገር ምስ ዝፍጽም ወይ ምስ ዝደክም። ንቆልዑ ወለዲ ከርእይዎም ከለዉ ጽቡቕ እዩ። “አነ ብመሰረቱ ጽቡቕ ክትሰርሕ ከምዝሓሰብካ ተረዲኡኒ ስለዚ ጽቡቕ ጌርካ ስራሕ። አነ ንናትካ ሓገዝ የድንቕ”

ናይ ገዛእ ርእሰኻ ሓሳባት

አብ'ዚ መርበብ ሓበሬታ ካብ ክፍሊት ናጻ ዝኾነ ብዛዕባ ጥዕናን ትምህርትን ብቋንቋኹም ብዙሕ ሓበሬታ ክትረኽቡ ኢኹም፡ www.savethechildren.ch/parents

Copyright: Save the Children Switzerland; based on: Save the Children Sweden, Joan E. Durrant (2016). Positive Discipline in Everyday Parenting / CIP Centar za interaktivnu pedagogiju & Save the Children International Serbia - Parenting on the Move